

2022-08-04
I2022/01578

Infrastrukturdepartementet

Adressater:
Se bilaga

Uppdrag att främja ett mer flexibelt elsystem

Regeringens beslut

Regeringen ger Affärsverket svenska kraftnät (Svenska kraftnät), Energimarknadsinspektionen, Statens energimyndighet (Energimyndigheten) och Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (Swedac) i uppdrag att utveckla förutsättningarna för att realisera potentialen för flexibilitet i elsystemet (flexibilitet). Flexibilitet omfattar här efterfrågeflexibilitet, energilagring samt styrning av småskalig elproduktion. Uppdraget bidrar till genomförandet av regeringens nationella strategi för elektrifiering – en trygg, konkurrenskraftig och hållbar elförsörjning för en historisk klimatomställning (I2022/00299), med fokus på främjande av flexibilitet i elsystemet som kan underlätta elektrifiering samt gynna elkunder.

Uppdraget är indelat i följande fem deluppdrag.

1. Svenska kraftnät ska främja förutsättningar för flexibilitet, inklusive hos små kunder, på marknader inom Svenska kraftnäts ansvarsområde.
2. Energimarknadsinspektionen ska främja flexibilitet, inklusive implicit flexibilitet, på slutkundsmarknaden.
3. Energimarknadsinspektionen ska främja flexibilitet på lokal nivå där det blir samhällsekonomiskt effektivt på kort eller längre sikt.
4. Energimyndigheten och Swedac ska främja smart styrning av elanvändning.

5. Myndigheterna ska göra en gemensam sammanställning av vad som görs för att främja flexibilitet, en analys av om det krävs ytterligare åtgärder för att potentialen för flexibilitet ska realiseras och lämna förslag till en handlingsplan för implementeringen av eventuella ytterligare åtgärder. Åtgärdsförslagen ska utgå från användarens behov och se till att det blir enkelt och lönsamt för användaren att bidra till flexibilitet. Energimarknadsinspektionen ska samordna redovisningen.

De första fyra deluppdragen ska redovisas av de ansvariga myndigheterna till Regeringskansliet (Infrastrukturdepartementet) senast den 6 april 2023. Det femte deluppdraget ska delredovisas senast den 6 april 2023 och slutredovisas den 15 december 2023 till Regeringskansliet (Infrastrukturdepartementet).

Uppdraget ska samordnas och genomföras i nära dialog mellan myndigheterna. De ska även ta hänsyn till det arbete som pågår avseende flexibilitet inom EU och i andra nordiska länder. Myndigheterna ska beakta hur de förslag som de presenterar förhåller sig till statsstödsregelverket och om det kräver ytterligare åtgärder.

För uppdraget tilldelas Energimarknadsinspektionen 800 000 kronor, Energimyndigheten 800 000 kronor och Swedac 100 000 kronor under 2022. Medlen ska redovisas mot det under utgiftsområde 21 Energi för budgetåret 2022 uppförda anslaget 1:10 Energi- och klimatomställning på lokal och regional nivå, anslagsposten 1 Genomförande av elektrifieringsstrategin.

För 2023 beräknar regeringen att följande medel kommer att avsättas för uppdraget från samma anslag, under förutsättning att riksdagen anvisat medel för det aktuella anslaget: 800 000 kronor för Energimyndigheten, 800 000 kronor för Energimarknadsinspektionen samt 100 000 kronor för Swedac.

Medel till Energimarknadsinspektionen och Swedac betalas ut till Energimyndigheten engångsvis efter årlig rekvisition senast den 1 december 2022 och den 1 december 2023.

Medel som under respektive år inte har använts för avsett ändamål ska återbetalas till Energimyndigheten senast den 31 mars 2023 respektive den 31 mars 2024.

Närmare om uppdraget

Vid genomförandet av det första deluppdraget ska Svenska kraftnät, i dialog med Energimarknadsinspektionen, ta fram en strategisk handlingsplan för ökad flexibilitet på alla marknader inom Svenska kraftnäts ansvarsområde. Den strategiska handlingsplanen ska syfta till att möjliggöra och uppmuntra aktörer som kan erbjuda flexibilitet att delta på marknader inom Svenska kraftnäts ansvarsområde. Den strategiska handlingsplanen ska även tydliggöra vilken roll flexibilitet kan ha i samhällets elektrifiering och energiomställningen, uppdelat per teknikområde och över tid. Vid genomförandet ska Svenska kraftnät beakta uppdraget att beskriva potentialen för energilagring och flexibilitets tjänster som gavs i myndighetens regleringsbrev för 2022 och det uppdrag som gavs till Energimyndigheten om att analysera en effektivare användning av energi, effekt och resurser för att underlätta elektrifieringen (I2022/01393).

I genomförandet av uppdraget ingår att Svenska kraftnät ska utreda förutsättningarna för att elmarknadsprodukter som använder flexibilitet kan konkurrera med andra tjänster på dessa marknader. Det gäller även flexibilitet hos aktörer med relativt låg enskild förbrukning, till exempel hushållskunder genom aggregering. Svenska kraftnät ska identifiera hinder för aktörer som kan erbjuda flexibilitetsresurser att delta på relevanta marknader och föreslå åtgärder för att undanröja hindren där så är lämpligt. I arbetet ingår att tydliggöra förutsättningarna för att genom krav, villkor, tariffutformning, innovation och anslutningskostnader främja flexibilitet i framtidens elsystem vid anslutning av nya elkrävande användare, inklusive elektrolysörer och serverhallar, samt främja deltagandet av aktörer, inklusive industriella och kommersiella kunder och hushållskunder, som kan bidra med flexibilitet på befintliga eller nya marknader. Om hinder för samhällsekonomiskt lönsamma investeringar identifieras, ska förslag till åtgärder identifieras.

Vid genomförandet av det andra deluppdraget ska Energimarknadsinspektionen, i dialog med Energimyndigheten, analysera vad som behövs för att fler konsumenter ska kunna och vilja erbjuda flexibilitet. I arbetet ingår att analysera incitament, beteende och hinder för att erbjuda flexibilitet eller relaterade tjänster bland olika kundgrupper och marknadsaktörer. I arbetet ingår en analys av varför inte fler marknadsaktörer är mer aktiva i främjandet av både implicit och explicit flexibilitet. Vid behov ska åtgärder föreslås för att realisera potentialen för

flexibilitet, exempelvis när det gäller kundinformation, marknadsincitament, innovation, tariffutformning, datadelning och andra styrmedel.

Författningsändringar ska identifieras vid behov. Åtgärdsförslag ska utgå från användarens behov och bidra till att underlätta för användaren att bidra med flexibilitet. Beslutade kommande reformer inom EU ska tas i beaktande. Energimarknadsinspektionen ska samordna detta deluppdrag med uppdraget till Svenska kraftnät i regleringsbrevet för 2022 att beskriva potential för energilager och flexibilitetstjänster och med uppdraget (I2022/01393) till Energimyndigheten om effektiv användning av energi, effekt och resurser.

Vid genomförandet av det tredje deluppdraget ska Energimarknadsinspektionen, i dialog med Svenska kraftnät, Energimyndigheten och Swedac, analysera användningen av flexibilitet hos nätföretag och identifiera åtgärder för att främja användningen av flexibilitet hos nätföretag där det är samhällsekonomiskt effektivt på kort eller längre sikt. Samhällsekonomisk effektivitet gäller i det sammanhanget åtminstone kostnadsminskningar, accelererade anslutningar och den långsiktiga tillväxten av flexibilitet bland fler kunder. I detta arbete ingår att presentera möjliga privat- och företagsekonomiska inkomster för aktörer som deltar på flexibilitetsmarknader. Det ingår även i arbetet att utvärdera de lokala flexibilitetsmarknader som testas i Sverige. Utvärderingen ska identifiera hinder för aktörer som har potentialen att bidra med flexibilitet så att de kan delta på dessa marknader. Energimarknadsinspektionen ska föreslå relevanta åtgärder vid behov. Energimarknadsinspektionen ska analysera förutsättningarna för att etablera regulatoriska växthus som kan möjliggöra mer flexibilitet. Energimarknadsinspektionen ska analysera förutsättningarna för konkurrens mellan etablerade och nya aktörer för att bidra med flexibilitet för nätägare och en effektiv resursanvändning mellan distributionsnäten och transmissionsnätet. Dessutom ska incitamenten för nätföretag att använda flexibilitetstjänster säkerställas. Energimarknadsinspektionen ska även föreslå åtgärder i syfte att säkerställa att samhällsekonomisk nytta från nätsföretagens användning av flexibilitet når fram till kundkollektivet.

Vid genomförandet av det fjärde deluppdraget ska Energimyndigheten och Swedac, i dialog med Boverket och Energimarknadsinspektionen, främja smart styrning av potentiella flexibla resurser inom områden med stor potential för att möjliggöra för hushåll och andra kunder att erbjuda

flexibilitet på ett effektivt sätt. Energimyndigheten ska analysera tekniska förutsättningar för flexibilitet från olika typer av utrustning, bland annat elbilsladdning, batterier, och eluppvärmning, samt föreslå hur lämpliga och kostnadseffektiva krav eller incitament kring styrbarhet kan införas och utformas för att möjliggöra flexibilitet. I arbetet ingår att analysera förutsättningarna för att etablera storskaliga testbäddar för att främja innovativa lösningar inom flexibilitet. Informations- och cybersäkerhet ska beaktas i analysen. Möjligheter att främja utvecklingen via deltagande i relevanta EU-program ska belysas.

Det femte deluppdraget ska omfatta en sammanställning av alla fyra berörda myndigheters arbete kopplat till flexibilitet. Den ska omfatta en kartläggning av det arbete som pågår hos myndigheterna och inom EU, samt vilka åtgärder som behöver utredas eller implementeras för att främja flexibilitet på alla relevanta marknader på ett samhällsekonomiskt effektivt sätt. Arbetet ska innehålla en gemensam analys och en uppskattning av hur mycket flexibilitet som kan möjliggöras fram till vintrarna 2023/24, 2025/26 och 2030/31 utifrån olika förutsättningar. Om myndigheterna gör olika bedömningar ska detta redovisas och grunden för de olika bedömningarna ska tydliggöras. Arbetet, analyser och föreslagna åtgärder som kan vara relevanta för att öka flexibilitet under vintern 2023/24 ska prioriteras i den delredovisningen av uppdraget som ska göras i april 2023.

Skälen för regeringens beslut

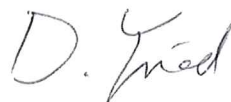
Regeringen beslutade den 3 februari 2022 om en nationell strategi för elektrifieringen (I2022/00299). Strategin tar ett helhetsgrepp om vad som krävs i energisektorn för att en kraftfull elektrifiering ska vara möjlig till 2045. Strategin innehåller en övergripande målbild för elektrifieringen och en politisk inriktning med åtgärder på tolv punkter inom fem områden.

Punkt fem i elektrifieringsstrategin handlar om ökad flexibilitet. Regeringen bedömer att flexibilitet bör möjliggöras genom att bygga in styrbarhet i utrustning och verksamheter som är kopplade till elsystemet, möjliggöra för fler aktörer att aggregera och styra elanvändning, lagring och produktion, ha tillgång till alla relevanta marknader och få prissignaler som ger samhällsekonomiskt effektiva incitament. Med detta uppdrag genomförs åtgärderna 19, 20 och 58 i elektrifieringsstrategin.

På regeringens vägnar



Khashayar Farmanbar



David Freed

Kopia till

Finansdepartementet/KO/BB/BA/SFÖ

Miljödepartementet/KL

Näringsdepartementet/MK/BI

Infrastrukturdepartementet/TM/US

Utrikesdepartementet/IH

Boverket

Bilaga till beslut

Adressater

Statens energimyndighet

Box 310

631 04 Eskilstuna

Affärsverket svenska kraftnät

Box 1200

172 24 Sundbyberg

Energimarknadsinspektionen

Box 155

631 03 Eskilstuna

Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll

Box 878

501 15 Borås